

2024 Rhif (Cy.)

Y PROFFESIWN MEDDYGOL,
CYMRU

CRWNERIAID, CYMRU

Rheoliadau Archwilwyr Meddygol
(Cymru) 2024

NODYN ESBONIADOL

(Nid yw'r nodyn hwn yn rhan o'r Rheoliadau)

Mae'r Rheoliadau hyn yn gwneud darpariaeth mewn cysylltiad ag archwilwyr meddygol a benodir gan gorff GIG Cymru i gyflawni'r swyddogaethau a roddir i archwilwyr meddygol gan neu o dan Bennod 2 o Ran 1 o Ddeddf Crwneriaid a Chyfiawnder 2009 ("y Ddeddf"). Mae'r swyddogaethau hynny yn cynnwys swyddogaethau sy'n ymwneud ag ardystio'n feddygol achos marwolaethau y mae'n ofynnol eu cofrestru o dan Ran 2 o Ddeddf Cofrestru Genedigaethau a Marwolaethau 1953.

Mae rheoliad 3 yn nodi darpariaethau ynghylch telerau mandadol i'w cynnwys yn nhelerau penodi archwilwyr meddygol ac ynghylch terfynu penodiad.

Mae rheoliad 4 yn gwneud darpariaeth sy'n caniatáu i gyrff penodi dalu tâl, treuliau, ffioedd, digollediad am derfynu penodiad, pensiynau, lwfansau neu arian rhodd i archwilwyr meddygol.

Mae rheoliad 5 yn gwneud darpariaeth mewn perthynas â'r hyfforddiant sydd i'w ddilyn gan archwilwyr meddygol.

Mae rheoliad 6 yn ei gwneud yn ofynnol i archwilwyr meddygol ddilyn camau penodol pan na fo'r archwilydd, mewn perthynas â marwolaeth y mae'n ofynnol ei chofrestru, yn ddigon annibynnol o fewn ystyr y rheoliad hwnnw, oherwydd cysylltiad a oedd gan yr archwilydd â'r person ymadawedig, yr ymarferydd perthnasol a fu'n gweini neu unrhyw ymarferydd meddygol perthnasol arall ar adeg y farwolaeth. Mae'r camau hyn yn cynnwys gwrthod

arfer swyddogaethau mewn perthynas â marwolaeth, a hysbysu eu corff penodi.

Mae rheoliad 7 yn rhoi swyddogaethau i archwilwyr meddygol sy'n ychwanegol at eu swyddogaethau o dan reoliadau a wneir o dan adran 20 o'r Ddeddf.

[Ystyriwyd Cod Ymarfer Gweinidogion Cymru ar gynnal Aseidiadau Effaith Rheoleiddiol mewn perthynas â'r Rheoliadau hyn. O ganlyniad, lluniwyd asesiad effaith rheoleiddiol o'r costau a'r manteision sy'n debygol o ddeillio o gydymffurfio â'r Rheoliadau hyn. Gellir cael copi oddi wrth: Llywodraeth Cymru, Parc Cathays, Caerdydd, CF10 3NQ ac ar y wefan ar <https://www.llyw.cymru>. / Ystyriwyd Cod Ymarfer Gweinidogion Cymru ar gynnal Aseidiadau Effaith Rheoleiddiol mewn perthynas â'r Rheoliadau hyn. O ganlyniad, ystyriwyd nad oedd yn angenrheidiol cynnal asesiad effaith rheoleiddiol o'r costau a'r manteision sy'n debygol o ddeillio o gydymffurfio â'r Rheoliadau hyn.]

DRAFT

2024 Rhif (Cy.)

**Y PROFFESIWN MEDDYGOL,
CYMRU**

CRWNERIAID, CYMRU

**Rheoliadau Archwilwyr Meddygol
(Cymru) 2024**

<i>Gwnaed</i>	***
<i>Gosodwyd gerbron Senedd Cymru</i>	***
<i>Yn dod i rym</i>	***

Mae Gweinidogion Cymru, drwy arfer y pwerau a roddir iddynt gan adrannau 19(4)(a) i (e) a 176(3) o Ddeddf Crwneriaid a Chyfiawnder 2009(1), yn gwneud y Rheoliadau a ganlyn.

Enwi, dod i rym a chymhwyso

1.—(1) Enw'r Rheoliadau hyn yw Rheoliadau Archwilwyr Meddygol (Cymru) 2024.

(2) Daw'r Rheoliadau hyn i rym ar [XX].

(3) Nid yw'r Rheoliadau hyn ond yn gymwys mewn perthynas ag—

- (a) corff GIG Cymru sy'n penodi archwilwyr meddygol, a
- (b) archwilwyr meddygol a benodir gan gorff GIG Cymru.

Dehongli

2. Yn y Rheoliadau hyn—

mae i “archwilydd meddygol” yr ystyr a roddir i “medical examiner” yn adran 48(1) o'r Ddeddf;

---

(1) 2009 p. 25. Mae'r pŵer yn adran 19(4) o'r Ddeddf yn arferadwy gan “the appropriate Minister” a ddiffinnir o dan adran 19(6) o'r Ddeddf, o ran Cymru, fel Gweinidogion Cymru.

ystyr “Archwilydd Meddygol Cenedlaethol” (“*National Medical Examiner*”) yw person a benodir o dan adran 21(1) o’r Ddeddf;

mae i “corff GIG Cymru” yr ystyr a roddir i “Welsh NHS body” yn adran 18B(3) o’r Ddeddf;

ystyr “corff penodi” (“*appointing body*”) yw’r corff GIG Cymru a benododd yr archwilydd meddygol o dan adran 18B(1) o’r Ddeddf(1);

ystyr “y Ddeddf” (“*the Act*”) yw Deddf Crwneriaid a Chyfiawnder 2009;

ystyr “Rheoliadau adran 20(1)” (“*section 20(1) Regulations*”) yw [Rheoliadau Tystysgrif Feddygol o Achos Marwolaeth 2024(2)];

ystyr “swyddogaeth berthnasol” (“*relevant function*”) yw swyddogaeth a roddir i archwilwyr meddygol gan reoliad 7 o’r Rheoliadau hyn neu gan Reoliadau adran 20(1);

mae i “uwch-grwner” yr ystyr a roddir i “senior coroner” yn adran 48(1) o’r Ddeddf;

mae i “ymarferydd a fu’n gweini” yr ystyr a roddir i “attending practitioner” yn Rheoliadau adran 20(1);

mae i “ymarferydd meddygol cofrestredig” yr ystyr a roddir i “registered medical practitioner” yn Atodlen 1 i Ddeddf Dehongli 1978(3);

ystyr “ymarferydd meddygol perthnasol arall” (“*other relevant medical practitioner*”) yw ymarferydd meddygol cofrestredig nad yw, mewn perthynas â marwolaeth, yn ymarferydd perthnasol a fu’n gweini, ond sydd wedi—

- (a) gwneud hysbysiad neu atgyfeiriad at uwch-grwner o dan unrhyw ddeddfiad,
- (b) gofyn am gyngor gan archwilydd meddygol yn unol â rheoliad 7(1)(a) o’r Rheoliadau hyn, neu
- (c) ceisio cyflawni unrhyw swyddogaeth o dan Reoliadau adran 20(1);

mae i “ymarferydd perthnasol a fu’n gweini” yr ystyr a roddir i “relevant attending practitioner” yn Rheoliadau adran 20(1).

---

(1) Mewnodsodwyd adran 18B gan adran 169(1) o Ddeddf Iechyd a Gofal 2022 (p. 31).

(2) [O.S. 2024/XX.]

(3) 1978 p. 30. Amnewidiwyd y diffiniad o “registered medical practitioner” yn Atodlen 1 i Ddeddf Dehongli 1978 gan baragraff 10 o Atodlen 1 i Orchymyn Deddf Meddygaeth 1983 (Diwygio) 2002 (O.S. 2002/3135) gydag effaith o 16 Tachwedd 2009.

Telerau penodi archwilwyr meddygol a therfynu penodiad

3.—(1) Rhaid i delerau penodi archwilwyr meddygol roi effaith i'r materion a bennir ym mharagraffau (2) i (6).

(2) Mae'r penodiad i'w derfynu ar unwaith os bydd yr archwilydd meddygol yn peidio â bod yn ymarferydd meddygol cofrestredig.

(3) Caiff y corff penodi derfynu'r penodiad pan fo o'r farn, ar ôl ystyried unrhyw safonau perfformiad a ddisgwyllir gan archwilydd meddygol fel y'u cyhoeddir o bryd i'w gilydd gan yr Archwilydd Meddygol Cenedlaethol, nad yw'r archwilydd meddygol yn addas i fod yn archwilydd meddygol.

(4) Ar gais y corff penodi, rhaid i'r archwilydd meddygol, pan fo'n rhesymol ymarferol, arfer unrhyw swyddogaeth berthnasol mewn perthynas ag unrhyw farwolaeth y mae'n ofynnol ei chofrestru o dan Ran 2 o Ddeddf Cofrestru Genedigaethau a Marwolaethau 1953(1).

(5) Rhaid i'r archwilydd meddygol, heb oedi afresymol, hysbysu'r corff penodi am unrhyw newidiadau i'w statws fel ymarferydd meddygol cofrestredig, gan gynnwys unrhyw gamau disgyblu y cynigir eu cymryd neu a gymerir yn ei erbyn gan ei gorff rheoleiddio.

(6) Caiff y corff penodi derfynu'r penodiad pan fo o'r farn nad yw ymgysylltiad yr archwilydd meddygol ag ymarfer clinigol yn ddigonol i gefnogi'r gwaith o arfer swyddogaethau perthnasol yn barhaus.

(7) Caiff telerau penodi archwilwyr meddygol gynnwys unrhyw delerau eraill y cytunir arnynt rhwng y corff penodi a'r archwilydd meddygol.

Talu tâl, treuliau, ffioedd etc. i archwilwyr meddygol

4. Caiff corff penodi dalu i bob archwilydd meddygol y mae'n ei benodi unrhyw dâl, treuliau, ffioedd, digollediad am derfynu penodiad, pensiynau, lwfansau neu arian rhodd a benderfynir ganddo.

Yr hyfforddiant sydd i'w ddilyn gan archwilwyr meddygol

5. Rhaid i archwilwyr meddygol ddilyn, o bryd i'w gilydd, unrhyw hyfforddiant sy'n briodol i sicrhau eu bod yn meddu ar y profiad a'r sgiliau angenrheidiol er mwyn cyflawni eu swyddogaethau.

---

(1) 1953 p. 20.

Y weithdrefn ar gyfer sicrhau bod archwilydd meddygol yn ddigon annibynnol

6.—(1) Pan fo archwilydd meddygol yn cael cais gan gorff penodi i arfer unrhyw swyddogaeth berthnasol mewn perthynas â marwolaeth, ac nad yw'n ddigon annibynnol mewn perthynas â'r farwolaeth honno, rhaid i'r archwilydd meddygol gydymffurfio â'r camau a nodir ym mharagraffau (2) a (3).

(2) Ni chaiff yr archwilydd meddygol arfer unrhyw swyddogaeth berthnasol mewn perthynas â'r farwolaeth neu, pan fo'n berthnasol, rhaid iddo roi'r gorau i arfer unrhyw swyddogaeth berthnasol ar unwaith ar ôl dod yn ymwybodol nad yw'n ddigon annibynnol.

(3) Rhaid i'r archwilydd meddygol, heb oedi afresymol—

- (a) gwneud cofnod o ba rai o'r amgylchiadau a nodir ym mharagraff (6) sy'n gymwys mewn perthynas â'r farwolaeth, a
- (b) hysbysu ei gorff penodi.

(4) Pan fo archwilydd meddygol yn hysbysu ei gorff penodi o dan baragraff (3)(b), rhaid i'r archwilydd meddygol sicrhau bod y canlynol yn cael ei ddarparu i'r corff penodi—

- (a) copi o'r cofnod a wneir yn unol â pharagraff (3)(a),
- (b) unrhyw wybodaeth y mae'r archwilydd meddygol wedi ei chael sy'n ymwneud â'r farwolaeth, ac
- (c) unrhyw gofnodion a wneir gan yr archwilydd meddygol mewn cysylltiad ag unrhyw swyddogaeth berthnasol sydd wedi ei harfer mewn perthynas â'r farwolaeth.

(5) At ddibenion paragraffau (1) i (3)—

- (a) nid yw archwilydd meddygol yn ddigon annibynnol mewn perthynas â marwolaeth pan fo un neu ragor o'r amgylchiadau ym mharagraff (6) yn gymwys ar adeg y farwolaeth, a
- (b) mae unrhyw gyfeiriad at yr ymarferydd meddygol yn bod yn ymwybodol nad yw'n ddigon annibynnol yn cynnwys unrhyw amser pan ddylai'r ymarferydd meddygol fod wedi bod yn ymwybodol o hynny.

(6) Yr amgylchiadau yw—

- (a) bod yr archwilydd meddygol yn briod, yn gyn briod, yn bartner sifil neu'n gyn bartner sifil—
  - (i) i'r person ymadawedig ("Y"),
  - (ii) i'r ymarferydd perthnasol a fu'n gweini ("YG"), neu

- (iii) i unrhyw ymarferydd meddygol perthnasol arall (“YA”),
- (b) bod yr archwilydd meddygol, neu y bu’r archwilydd meddygol, yn cyd-fyw ag Y, YG neu YA fel pe baent yn briod neu’n bartneriaid sifil,
- (c) bod yr archwilydd meddygol, neu y bu’r archwilydd meddygol ar unrhyw adeg, yn perthyn yn agos i Y, YG neu YA,
- (d) bod yr archwilydd meddygol yn credu ei fod wedi gweini ar Y yn ystod oes Y,
- (e) bod yr archwilydd meddygol, neu y bu’r archwilydd meddygol, yn bartner, yn gyflogwr, yn gyflogai neu’n gysylltai i Y, YG neu YA,
- (f) bod gan yr archwilydd meddygol fuddiant ariannol yn ystad Y, neu
- (g) bod gan yr archwilydd meddygol, neu y bu gan yr archwilydd meddygol, unrhyw gysylltiad, perthynas neu gyswllt ariannol uniongyrchol neu anuniongyrchol arall ag Y, YG neu YA i’r graddau bod amheuaeth resymol yn codi ynghylch gwrthrychedd yr archwilydd meddygol i gyflawni’r swyddogaethau perthnasol.

(7) Ym mharagraff (6), ystyr “yn perthyn yn agos” yw rhiant, chwaer, hanner chwaer, brawd, hanner brawd, mab, merch, ewythr, modryb, tad-cu/taid neu fam-gu/nain, wŷr neu wyres, cefnder cyfan neu gyfnither gyfan, nai, nith, rhiant yng nghyfraith, wŷr neu wyres yng nghyfraith, chwaer yng nghyfraith, brawd yng nghyfraith, mab yng nghyfraith, merch yng nghyfraith, llysblentyn, llys-riant, llysfrawd neu lyschwaer.

(8) Ym mharagraff (7), mae cyfeiriadau at lysberthynas a pherthynas yng nghyfraith i’w darllen yn unol ag adran 246 o Ddeddf Partneriaeth Sifil 2004(1) (dehongli cyfeiriadau statudol at lysblant etc.).

Swyddogaethau ychwanegol archwilwyr meddygol

7.—(1) Yn ogystal â’r swyddogaethau a nodir yn Rheoliadau adran 20(1), mae gan archwilwyr meddygol y swyddogaethau a ganlyn—

- (a) darparu cyngor i ymarferwyr meddygol cofrestredig mewn perthynas â swyddogaethau ymarferwyr a fu’n gweini o dan Reoliadau adran 20(1),
- (b) darparu cyngor i uwch-grwneriaid at ddiben cynorthwyo uwch-grwner wrth benderfynu a oes dyletswydd i gynnal ymchwiliad i

---

(1) 2004 p. 33.

farwolaeth benodol o dan adran 1 o'r Ddeddf (dyletswydd i ymchwilio i farwolaethau penodol),

- (c) bod yn rhan o'r gwaith o sefydlu, adolygu a diweddarau unrhyw brotocolau lleol o ran y corff penodi,
- (d) cynnal cofnodion mewn perthynas â marwolaethau y mae'r archwilydd meddygol wedi arfer swyddogaethau mewn cysylltiad â hwy o dan Reoliadau adran 20(1),
- (e) cael unrhyw wybodaeth sydd ar gael yn rhesymol iddynt mewn cysylltiad â thueddiadau a phatrymau anarferol o ran achosion ardystiedig marwolaethau, gwyliadwriaeth iechyd y cyhoedd, diogelwch cleifion a llywodraethu clinigol at ddiben llywio eu barn broffesiynol ynghylch achos y farwolaeth mewn achos penodol, ac ystyried yr wybodaeth honno,
- (f) darparu gwybodaeth a llunio adroddiadau i fodloni unrhyw gais rhesymol a wneir gan neu ar ran—
  - (i) y corff penodi, at ddiben monitro perfformiad archwilwyr meddygol,
  - (ii) Ymddiriedolaeth Gwasanaeth Iechyd Gwladol Iechyd Cyhoeddus Cymru, at ddibenion swyddogaethau'r Ymddiriedolaeth o dan erthygl 3 o Orchymyn Ymddiriedolaeth Gwasanaeth Iechyd Gwladol Iechyd Cyhoeddus Cymru (Sefydlu) 2009(1),
  - (iii) Bwrdd Diogelu, at ddibenion swyddogaethau'r Bwrdd Diogelu hwnnw o dan reoliad 4 o Reoliadau Byrddau Diogelu (Swyddogaethau a Gweithdrefnau) (Cymru) 2015(2) (adolygiadau ymarfer) pan fo uwchgrwner wedi penderfynu nad yw marwolaeth y person ymadawedig yn farwolaeth y mae dyletswydd i ymchwilio iddi yn codi o dan adran 1 o'r Ddeddf (dyletswydd i ymchwilio i farwolaethau penodol),
  - (iv) y Bwrdd Ystadegau, neu
  - (v) yr Archwilydd Meddygol Cenedlaethol,
- (g) nodi anghenion hyfforddi ymarferwyr meddygol cofrestredig mewn perthynas ag ardystio marwolaethau, a hyrwyddo a hwyluso hyfforddiant o'r fath, ac

---

(1) O.S. 2009/2058 (Cy. 177).

(2) O.S. 2015/1466 (Cy. 160).

- (h) adolygu eu perfformiad a'u gwasanaeth eu hunain yn rheolaidd gan gynnwys drwy gymryd rhan mewn archwiliadau gan gymheiriaid ac adolygiadau gwasanaeth.

(2) Wrth fynd ati i arfer swyddogaeth berthnasol, rhaid i archwilwyr meddygol adrodd am unrhyw bryderon difrifol a nodir mewn cysylltiad â llywodraethu clinigol, diogelwch cleifion neu wyliadwriaeth iechyd y cyhoedd yn unol â threfniadau adrodd lleol.

(3) At ddibenion y rheoliad hwn—

ystyr “Bwrdd Diogelu” (“*Safeguarding Board*”) yw Bwrdd Diogelu a sefydlwyd gan bartner arweiniol(1) y Bwrdd Diogelu mewn perthynas ag ardal y Bwrdd Diogelu(2) yn unol ag adran 134(4) a (5) o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014;

ystyr “y Bwrdd Ystadegau” (“*the Statistics Board*”) yw'r Bwrdd a sefydlwyd gan adran 1 o Ddeddf Ystadegau a'r Gwasanaeth Cofrestru 2007(3) (sefydlu);

mae “gwybodaeth” (“*information*”) yn cynnwys gwybodaeth sy'n datgelu pwy yw unigolyn penodol;

ystyr “protocol lleol” (“*local protocol*”) yw memorandwm cyd-ddealltwriaeth a wneir rhwng cyrff penodi a phersonau a chyrrff eraill y mae eu swyddogaethau yn cynnwys ardystio marwolaethau neu'n gysylltiedig â hynny, sy'n nodi'r trefniadau gweinyddol sydd i fod yn gymwys i hwyluso'r gwaith o ardystio marwolaethau yn effeithlon ac yn amserol.

Enw

Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol,
un o Weiniogion Cymru
Dyddiad

---

(1) Pennir partneriaid arweiniol Byrddau Diogelu gan Weiniogion Cymru yn rheoliad 4 o Reoliadau Byrddau Diogelu (Cyffredinol) (Cymru) 2015 (O.S. 2015/1357 (Cy. 131)), ac Atodlen 2 iddynt, o blith y rhestr o bartneriaid Byrddau Diogelu a nodir yn adran 134(2) o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 (dccc 4).

(2) Nodir ardaloedd Byrddau Diogelu yn rheoliad 3 o Reoliadau Byrddau Diogelu (Cyffredinol) (Cymru) 2015, ac Atodlen 1 iddynt, yn unol ag adran 134(1) o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014.

(3) 2007 p. 18.